8e JAARGe. **№ 293.**

OOSTPOST
SOERABAYASCHE COURANT

Prijs der Inteekening.
Voor Soerabaya ⅌ jaar ƒ 24.– ⅌ halfjr ƒ 12.– ⅌ maand ƒ 2.–
" Java. " do. " 30.– " do. " 15.–
" Buitenb. " do. " 36.– " do. " 18.–
" Europa. " do. " 50.–
De OOSTPOST verschijnt dagelijks met uitzondering van den Zondag.

MAANDAG 10 DECEMBER 1860.

Prijs der Advertentiën.
De prijs der ADVERTENTIEN is ƒ 1.— voor elke TIEN WOORDEN; behalve het zegel.
Advertentien met groote letter betalen dubbeld,
Iedere herhaling na de twee eerste plaatsingen wordt betaald met de helft van het bedrag der advertentie.
Voor doorloopende annonces kunnen schikkingen worden getroffen.

Bij deze courant behoort een bijvoegsel.

BERIGT.

Geabonneerden op ons blad, die niet genegen mogten zijn het abonnement voort te zetten, worden beleefd verzocht ons daarvan vóór 15 Januarij aanstaande kennis te geven; ten einde alsdan de oplage te kunnen regelen.

Nieuwe aankomende abonnés voor het aanstaande jaar, kunnen onder opgave van adres, van af nu reeds, *zonder extra betaling* **zich een blad doen toezenden.**

Wij maken van deze gelegenheid gebruik onzen lezers mede te deelen, dat voortaan twee malen 's weeks, en wel des Woensdags en des Zaturdags, of zoo vele malen meer als zich daartoe de gelegenheid zal voordoen, beschouwende artikelen over Indische aangelegenheden in onze kolommen zullen worden opgenomen en dat met de redactie van ons blad zich de heer D. J. TEN ZELDAM GANSWIJK heeft belast.

Voor Soerabaya	⅌ jaar ƒ 24.—	⅌ halfjr ƒ 12.—
" "	" maand " 2.—	
" Java	" jaar " 30.—	" do. " 15.—
" Buitenb.	" do. " 36.—	" do. " 19.—
" Europa.	" do. " 50.—	

De uitgevers van den Oostpost.
LE ROY & CO.

ADVERTENTIEN.

Op Woensdag den 12 December a. s. des morgens ten 10 ure zal ten bureele van den Resident van Soerabaija, eene publieke

UITBESTEDING

worden gehouden, voor de verlichting der stad alhier gedurende 1861.

De voorwaarden liggen dagelijks met uitzondering van zon- en feestdagen, ter inzage op gemeld bureau.

SOERABAYA, Namens den Resident,
27 November 1860. *De Secretaris,*
(1916) **CH. TROMP.**

BEKENDMAKING.

De Resident van Soerabaya maakt bekend, dat op Zaturdag den 29sten dezer bij 's lands pakhuizen te Soerabaya in het openbaar zullen worden verkocht.

400,000 amsterdamsche ponden doorgekapt kopergeld.

Waarvan een monster bij de vermelde pakhuizen ter bezigtiging ligt.

De verkoop zal geschieden op de voorwaarden bedoeld in de *Javasche Courant* van 28 November 1860 No. 95.

SOERABAYA, Namens den Resident:
den 4 December 1860. *De Secretaris,*
(1978) **Ch. TROMP.**

POST-KANTOOR!

Op den 14 dezer des namiddags ten 2 ure zullen voor **Macasser** en de **Molukkes** brieven pakketten worden gesloten.

SOERABAYA, *De postkommies*
10 *December* 1860 (1997) **C. WELTER.**

VENDU DEPARTEMENT.

VERKOOPING.

Op Dingsdag den 11den December 1860.

Bij den heer *Bouricius*, te Kepoetran van meubelaire goederen enz.

Op Woensdag den 12den December 1860.

Bij *A. H. Deeleman* in de stad van diverse goederen.

Op Donderdag den 13den December 1860.

In de voormalige toko van *Mossembekker & Co*, in de stad van goederen van de firma *Mc Lennan & Co.*

Op Vrijdag den 14den December 1860.

Voor het kantoor van den deurwaarder *C. F. Damwijk*, in de stad van eenige vastigheden. (1966)

VENDUTIE
op Dingsdag den 11den December a. s.
ten huize van den WelEdele Gest. Heer
Mr. L. G. BOURICIUS,
TE
KAPOETRAN
DOOR
F. H. HEYMAN.

Van eenen wel onderhouden inboedel, bestaande uit: BANKEN, STOELEN, TAFELS, CONSOLES, KLEERKASTEN, groote en kleine LEDIKANTEN, SPIEGELS, SCHILDERIJEN, hang- en staande LAMPEN, TAFEL- en THEE SERVIEZEN, GLAS en CRISTALWERK, eene fraaije verzameling BLOEMEN in potten enz. enz.

verders.

Een MYLORD.
Een VIS-A-VIS.
Een span goed gedresseerde ZWARTE WAGENPAARDEN, (Malangsche ruinen.)
Een " " " ZWARTE WAGENPAARDEN, (Malangsche ruinen.)
Een " " " BRUINE KADOESCHE WAGENPAARDEN.
Een " " " VALK MACASSARSCHE WAGENPAARDEN.
allen boven de 4 voeten.
WAGENTUIGEN enz.—

En eindelijk

Eene KOSTBARE VERZAMELING MOLUKSCHE SCHELPEN en HOORNS, bevattende ruim 2700 stuks, waaronder velerhande bijzonder zeldzame en uiterst schoone Exemplaren.

Deze verzameling is inmiddels uit de hand te koop. (1918)

Op den 11den December a. s.

zullen door de ondergeteekenden bij inschrijving worden verkocht:

276 pak, Bladen JAVA TABAK
Hoofdmerk Benteng
OOGST 1859/60.

De monsters dezer partij liggen van af heden ter bezigtiging in het Locaal der Handelsvereeniging alhier, alwaar ook de Condition der verkoop ter inzage liggen.
(1921) **ADAM & Co.**

VENDUTIE
op aanstaanden Woensdag 12 *December*
BIJ
A. H. DEELEMAN,

voor rekening van belanghebbenden van:

Een factuur LAMPEN, bestaande in KROON- PIANO- en TAFELLAMPEN, waarlooze ONDER- en BOVENBALLONS, 20 vaten PUIK MEEL, 22 stellen PRESENTEERBLADEN, 125 vaatjes CACHET BOTER, nieuwe zwarte, grijze, en GIBUSHOEDEN, puik Engelsch BIER in vaten van 3 dozijn fleschen, keurige PALEMBANGSCHE STOELEN, dito WIP- en LUIJERSTOELEN, en VOETENBANKJES, 2 KINDERPAARDJES, eenige MEUBELEN, enz. (1972)

VENDUTIE
op Donderdag den 13den December 1860
BIJ
MOSSEMBEKKER & CO in liq.,
in de toko aan de groote rivier;

EENE VACATURE.

Novelle door GERARD KELLER.

(*Vervolg.*)

Palt lag daar zoo mooi tusschen twee schelven hooi: bragt hij papa naar de societeit, dan had hij eene prachtige gelegenheid om hem over de zaak te spreken; maar alleen bij mama en de dochters te blijven had toch ook zijne zeer goede zijde.

— Mij is 't wel," zeide Heunsaart, „ik had Palt alleen willen vragen of hij Schramlo kende."

De dames zetten een ernstig gezigt en zagen papa aan, half gramstorig half verwonderd.

Palt keek met groote naauwgezetheid naar zijn linker manchet.

— Kent ge mijnheer Schramlo, Palt?"

— 'k Vraag u excuus mijnheer Heunsaart."

Doodelijke stilte.

— Je komt nog al overal mijnheer Palt."

— Pardon, mijnheer, ik zit meestal te huis," zeide Palt, met het oog op zijne toekomst.

— Maar als ik het je toch vroeg, niet waar, zoudt ge wel kunnen zeggen, wie mijnheer Schramlo was?"

— Zeer zeker, mijnheer Heunsaart, als u of de dames dit verlangden."

De dames bleven nog altijd evenzeer vervuld met hare bijzondere aangelegenheden.

— Nu, zoo als gezeid is," zeide Heunsaart en wierp zijne familie en Palf een atjé toe.

Palt was bijzonder ingenomen met dezen avond. Mevrouw liet het speeltafeltje gereed zetten, en weldra was het viertal geheel onder de heerschappij der kaarten. Niet zoo geheel evenwel als de regel dit medebrengt; Palt had allerlei opmerkingen omtrent solo's die nooit zoo gelukkig waren als spellen met een maat, omtrent vrouwen, die nooit gardées waren, dan wanneer zij een heer met zich hadden, omtrent kleine kansen, die altijd gelukten en wat dies meer zij, terwijl onder het geven steeds een gesprek gevoerd werd, dat voor de onpartijdige toehoorders zeker van alle belang ontbloot, maar voor de betrokken personen van hoog gewigt was. Eindelijk sloeg het uur van scheiden, en Palt verliet de Heunsaarts met een klein, geheim handdrukje aan Agrippina, een aller intiemsten groet aan Elvira en eene dankbetuiging aan mevrouw.

't Was half twaalf. Palt gevoelde na zulk een avond niet veel neiging om terstond naar zijne kamer te gaan. De societeit — heeft tot haar beginsel geproclameerd om den minsten klerk aan een ministerie tot lid aan te nemen, maar mannen van artistieke verdienste, hoe hoog ook geplaatst, beschouwt de *littéraire* societeit als onwaardig om in haar zalen te verschijnen. Palt was dan ook geen lid van de societeit. Hij doolde een poos rond en landde eindelijk aan in een koffijhuis, waar hij nooit binnentrad. Palt zette er zich eenvoudig neer om onder een glas grog eenige oogenblikken voort te soesen. Hij gaf zich niet eens de moeite een blik te werpen op hen, die met hem de zaal vulden. Er waren er dan ook niet velen.

Terwijl Palt genoegelijk een vreeselijk slecht partijtje had gemaakt met de dames Heunsaart, heerschte er bij de Dozens eene sombere stemming. De mare dat de jonge Heunsaart, zeker was benoemd, was ook tot Dozen doorgedrongen, en had hij al aanvankelijk zich voorgenomen vrouw en kinderen, zoo lang het kon, onkundig te laten van het lot dat hem boven het hoofd hing, langzamerhand had hij toch zoo veel verteld, dat zijne gade en Marie begrepen hoe de zaak geloopen was. Tegen tien ure had hij geen rust meer; en toen het half elf sloeg herinnerde hij zich plotseling, dat hij zijn bureau niet had gesloten.

Wel beweerde mevrouw, dat dit er *thans* niets meer toe deed, en waagde Marie de onderstelling, dat in vaders lessenaar niets kon verborgen zijn, waar iemand eenig belang in stelde, Dozen had geen rust en hij ging uit — om de Staats-courant te lezen. Bij Smeets durfde hij niet binnen gaan; hij was zeker dat hij er ambtenaren ontmoeten zou, en wat moest hij zeggen als men hem over de benoeming van Heunsaart sprak. Besognekamer noch societeit, veel minder Place Royale of de Club telde hem onder hunne leden, en van het Fransche koffijhuis had een man als Dozen eene ingeschapen vrees: de geruchten, die de overlevering hem daaromtrent hadden medegedeeld van dronken studenten en meer akeligheden schrikten hem af om er een voet te zetten. Daar waar hij nu binnen trad, vond hij waarschijnlijk niemand en hij stootte de deur open, bedachtzaam en beleefd zooals het aan een Dozen paste.

Eerbiedig had hij zijn hoed afgenomen en zich aan het

van een groot assortiment MAHONIJHOUTEN MEUBELEN als:
Ameublementen met rood trijp en groen leder bekleed, consoles met marmeren bladen, wasch- en toilettafels, spiegels van verschillende dimensien, schilderijen, medaillonschilderijen, onderscheidene cristallen en geemailleerde kamerkroonen enz. enz.

voorts,

Eetserviezen, waschtstellen, zadel- en lederwerk, dranken als roode wijn, champagne wijn, marasquino enz. gelijen en marmelades vruchten op brandy gecristaliseerde vruchten, suikerwerk enz. enz. en hetgeen verder te voorschijn zal worden gebragt.

Alles daags te voren te bezigtigen.
(1994)

VERTREK VAN STOOMSCHEPEN.

VERTREKDAGEN DER STOOMBOOT OENARANG.

Gedurende de maand December, wind en weder zulks toelatende.
Van **Batavia** naar **Samarang** en **Soerabaya** den 12 en 30 December.
Van **Samarang** naar **Soerabaya** den 15 December.
Van **Soerabaya** naar **Samarang** en **Batavia** 4 en 19 December.
Van **Samarang** naar **Batavia** 6 en 21 December.
Informatien bij
de agenten,
(1936) **ADAM & CO.**

HET STOOMSCHIP MENADO.

Kapt Coutéron,
vertrekt naar de **Molukkos** via **Macasser, Timor Koepang** en **Dilli**, *op Zaturdag den 15den December.*
Adres bij
(1995) **W. CORES DE VRIES.**

VERTREK VAN SCHEPEN.

PASSAGE NAAR NEDERLAND.

Wordt aangeboden met het Nederlandsche Campagne schip

CALIFORNIA,

Kapt. M. de Wijn.

Deze bodem recommandeert zich door zijne comfortable inrigtingen en luchtige kajuit, ten zeerste voor den overvoer van passagiers en zal in 't begin van Januarij a. s. van **Pasoeroean** vertrekken.
Adres bij den kapitein in het *Java Hotel* en bij
De Agenten,
(1984) **HILL BROEKMAN & CO.**

Nederlandsch Clipper Fregatschip

SUSANNA.

GROOT 1000 TONNEN

Kapt. E. Vonck.

Deze bodem voorzien van de allerdoelmatigste inrigtingen en een geëxamineerden geneesheer voerende, zal omstreeks de eerste helft der maand Januarij aanstaande, van **Passaroeang** regtstreeks naar **Nederland** vertrekken en biedt eene schoone gelegenheid aan voor passagiers.
Nadere informatien bij den gezagvoerder in het marine Hotel alhier of bij
De Agenten.
(1986) MATHIEU EBBS RUIJS & Co.

Het Nederlandsche Fregatschip

ORTELIUS,

Kapitein F. H. Groote,
zal in den loop van December *direct* van hier naar Amsterdam vertrekken, en biedt eene schoone gelegenheid voor passagiers aan. Het schip is nieuw, heeft ruime hutten, en vaart een DOCTER,
Adres bij den kapitein in het *Marine Hotel* en bij
De Agenten,
(1910) **P. KERVEL & CO.**

Nederlandsch schip

DOELWIJK,

kapt. **L. van de Putte.**

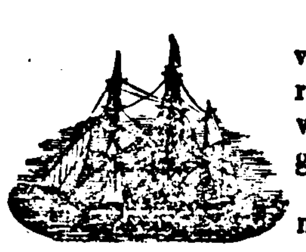

Met dezen voor den overvoer van passagiers bijzonder goed ingerigten en gunstig bekenden bodem wordt passage naar Nederland aangeboden.
Het schip voert een geexamineerden geneesheer, terwijl, het vertrek bepaald is van **Passaroeang,** direct naar Nederland, tegen het begin der maand Januarij eerstkomende.
Voor nadere inlichtingen gelieve men zich te vervoegen bij den kapitein te **Passaroeang** of bij
Le Agenten alhier,
(1987) MATHIEU EBBS RUIJS & CO.

Bij eene familie in den Oosthoek wordt gevraagd eene bekwame *Gouvernante* ter opleiding van vier jonge meisjes.
Adres Lett. **Z** bureau van den *Oostpost.* (1993)

MUZIJK GENOOTSCHAP

ST. CECILIA.

Repetitie voor vocale en instrumentale muzijk op *Maandag den 10den dezer,* en groote repetitie op *Donderdag den 13den dezer* in het voorlocaal van het komedie gebouw, wordende heeren leden tot bijwoning daarvan uitgenoodigd en voor de laatstgenoemde met hunne dames.
Namens de Directie,
De Secretaris,
(1991) **VERKOUTEREN.**

JAVA BODE – BATAVIASCH HANDELSBLAD.

Geabonneerden op een dezer bladen, of ook op de *maileditie* van laatsgenoemd blad, gelieven den abonnements prijs voor het aanstaande jaar, tijdig aan ons af te dragen, ten einde staking in de toezending te voorkomen.
De correspondenten voor bovengenoemde bladen te Soerabaya,
(1977) LE ROY & CO.

SAMARANGSCHE SCHOUWBURG LOTERIJ.

Voortdurend loten te verkrijgen ten kantore van den Heer **Van Noord Korski.** (1947)

VEREENIGING VAN ASSURADEUREN TE AMSTERDAM.

De ondergeteekenden hebben de eer belanghebbenden te berigten, dat zij door de vereeniging van Assuradeuren te Amsterdam benoemd zijn tot agenten voor *Soerabaija* en omliggende plaatsen, en zij deze benoeming aangenomen hebben.
Schepen en goederen verzekerd te Amsterdam, zijn bij beschadiging aan het toezigt van het agentschap onderworpen, en worden belanghebbenden, in het belang van die het aangaat, uitgenoodigd bij zeeschade dadelijk kennis te geven aan
De agenten voor Soerabaija en omliggende plaatsen van de Vereeniging van Assuradeuren te Amsterdam.
(1681) P. KERVEL & CO.

Bij de Agenten te Soerabaija
van de

OOST-INDISCHE ZEE EN BRAND-ASSURANTIE MAATSCHAPPIJ.

gevestigd te Batavia,

is thans gelegenheid tot het onmiddelijk verzekeren tegen gevaar voor Zee en Brand.
SCHIMMELPENNINCK & CO.
(1214) *Agenten.*

LAADPRAAUWEN

TE HUUR

Naar en van de reede.
ESINK.
Kantoor bij de firma
HAYE & CO (1976)
Kaliemaas.

TE KOOP OF TE HUUR

EEN STEENEN HUIS en **BIJGEBOUWEN** met regt van opstal op **EEN ERF** en **TUIN** groot 800 vierkante ellen, gelegen aan de *Kalie-Anjer,* buiten de onteigenings-limite der vesting te Soerabaya.
Te bevragen bij den uitgever dezes. (1732)

VERKOOP BIJ INSCHRIJVING.

De ter dezer stede in volle werking zijnde:
Courant- Boek- en Handelsdrukkerij,

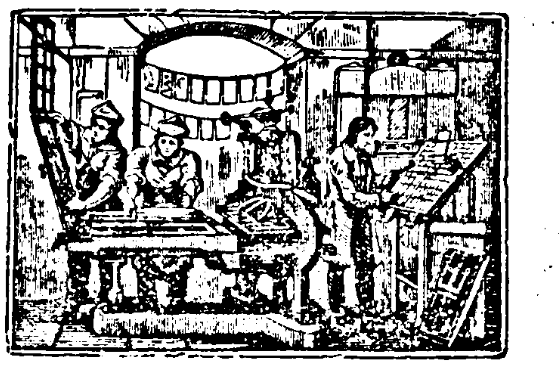

met de daaraan verbonden uitgave van het dagblad *DE OOSTPOST,* wordt hierbij ter verkoop bij inschrijving aangeboden, en wordt de termijn van inschrijving op den 15den December aanstaande gesloten, tot welk tijdstip inschrijvings-biljetten door den notaris **Mr. T. A. Klinkhamer** worden in ontvangst genomen. Daarop reflecterenden kunnen zich ter erlanging van inlichtingen en voorwaarden wenden aan bovengenoemden notaris, en aan de eigenaren
(1855) **LE ROY & CO.**

---

ongezelligste tafeltje der zaal nedergezet.
— De Staats-courant," vroeg hij beleefd.
— *Geropen* mijnheer," antwoordde de knecht.
— De Staats-courant, als je blieft, even maar."
— In handen mijnheer."
En Dozen had rustig gewacht tot de knecht hem de Staats-courant zou bezorgen, terwijl deze, even rustig, staande een dutje nam aan het buffet. Merkwaardige en benijdenswaardige eigenschap van koffijhuisknechts!
De Staats-courant was in handen, maar hij die ze had, scheen ze juist gevraagd te hebben, omdat hij overtuigd was, dat niemand er naar vragen zou.
Dozen nam het Bijblad in afwachting der Staats-courant, die Schramlo in handen had; maar hij zag er meer over dan in.
En Schramlo had alle reden om over het blad heen te zien.
De oude Heunsaart had hem dien avond ontmoet op de sociëteit, en met de vrijmoedigheid van den ouden heer had hij hem op zijn geweten af gevraagd van waar hij kwam, wat hij deed en wat zijne vooruitzigten waren. Schramlo had eene zeer bevredigende redevoering gehouden, maar om haar door de daad te staven was voor het oogenblik eenigzins bezwaarlijk, en toen Heunsaart aan zijn quadrille tafel had plaats genomen, was de schoonzoon in spe verdwenen.
Schramlo's papa was hooimeter in een IJsselstadje, zijne mama was dood. Zonder te beslissen wie van beiden op dit oogenblik aan het beste eind was, zeker kon de positie van den een zoon min als van de andere voor hun zoon eene bijzondere aanbeveling wezen. Omtrent hetgeen hij deed was ook het antwoord niet zeer geruststellend: jonkheer Schramlo deed niets: dat een jonkheer niets doet, kan er door, maar dan moet zijn vader toch iets meer zijn of geweest zijn dan hooimeter. Wat zijne vooruitzigten waren: eene goede partij te doen, maar dat antwoord voegde slecht aan den ouden heer van haar, die de partij zou wezen. Geen wonder dus dat Schramlo na het verlaten van Heunsaart geen rust had en in het koffijhuis dat hij was binnengetreden meer over de courant zag dan er in.
Dit belette evenwel niet dat hij zijn glaasje grog dronk, en, toen het eerste uit was, zijn tweede bestelde en daarna zijn derde. Maar zijn oude heer bleef hooimeter en zijn mama dood en zijn verleden klerk op een notariskantoor en zijne toekomst hoogst onzeker.
Eindelijk legde hij de courant neder en stond op.
De jongen voegde zich bij hem om het blad op te rollen of om eenige andere dringende bezigheid. Schramlo zag hem niet. Hij naderde de deur.
— Geropen, mijnheer," zeide de jongen zich digt naast hem voegende.
Schramlo keek hem even van ter zijde aan en vervolgde zijn weg.
— As-je blieft mijnheer, vijftien stuivers."
— Schramlo," gaf hij ten antwoord en wilde voortgaan. Palt zag op en luisterde.
— Ja, maar mijnheer, mijn heer neemt geen nieuwe klanten meer aan," sprak de jongen vrij luid, zich voor hem plaatsende.
De overige personen zagen op, ook Dozen, wiens hart begon te kloppen voor de gevolgen van den twist.
Schramlo liet zijn blik gaan door de zaal en ontmoette dien van Dozen. Dozen sloeg den zijnen neder, maar hij *voelde* dat de voorname heer, het onderwerp van aller belangstelling, naar hem toe trad.
Dozen rees min of meer ontroerd van zijn stoel op: Wat zou er gebeuren?
— Hoe gaat het?
— Dank u.... u ook wel?"
— Merci. Och wees zoo goed en leen mij eens even vijftien stuivers; die menschen kennen mij niet, naar 't schijnt; 't is dan ook bij exceptie, dat ik zulke plaatsen frequenteer en ik heb mijne porte-monnaie op tafel laten liggen."
— Vijftien.... ik zal eens.... met genoegen.... als u.... vijf, zeven, dertien.... ja, ziet u, mijn eigen vertering..."
— Volstrekt niet, volstrekt niet, die neem ik voor mijne rekening. Mag 'k u nog iets offreren?"
Gelukkig weigerde Dozen, want de betaling daarvan zou nieuwe moeijelijkheden hebben doen ontstaan. Na aftrek van Dozens vertering was er maar juist genoeg over voor die van Schramlo.
— Verpligt, tot wederdienst bereid," sprak de jonkheer, achteloos het geld opstrijkende. „Gemeen koffijhuis hier, hè?"
(*Wordt vervolgd.*)

De ondergeteekenden alhier eenen

HOUT-HANDEL

opgerigt hebbende, bevelen zich aan voor de levering van alle mogelijke HOUTWERKEN, geschikt voor huis- en scheepsbouw.

SOERABAYA, **ZANTHUIS & CO.**
30 *October* 1860. (1847)

PAS ONTVANGEN.

Manilla sigaren No. 2 per 1000............ *f* 43,50
do. „ „ „ 100............ „ 4,75
Puike boter merk "M" „ vaatje............ „ 15,—
do. „ M „ ❦ .... „ 1,75
do. (*Delftsche*) „ vaatje............ „ 14,—
Groote hammen „ stuk .... „ 9,50
Sardijntjes „ dozijn............ „ 9,50
do. „ blik .... „ 1,—
Puike haring per vaatje van 12 stuks...... „ 2,—
do. „ stopflesch van 18 stuks. „ 3,—
Thee (*Boempow*) per pak van ½ kattie... „ 1,15
do. (*Honbie*) „ „ „ ¼ „ ... „ 0,30
Alter portwijn „ dozijn „ 24/2 fl...... „ 30,—
Cherry cordial „ „ „ 24/2 „ ...... „ 21,—
John Alberty **brandy** (*Bahre & kinder*) per doz. „ 23,50
Genever A v H per kelder............ „ 14,50
do. „ „ vijf fleschen......... „ 6,—
Genever L D B per kelder............ „ 12,50
„ do. „ vijf fleschen......... „ 5,—
Haantjes bier P en **S** *Rendorp* per dozijn „ 8,25
St. Julien medoc per dozijn............ „ 12,—
Champagne, *Jacquesson* en *fils* per doz. van 12/1 fl............ „ 26,—
do. „ „ „ „ „ 24/2............ „ 30,—
Wijnazijn............ „ 4,—
Arrowroot............ flesch „ 0,40
Eau de cologne merk **H. S.** per kistje van 3 groote fl............ „ 3,75
do. merk *Jean Marie Farina* per 6 fl......... „ 3,50
Castor-olie............ flesch...... „ 1,75
Petit pois per blik............ „ 1,25
Asperges „ „ .... „ 1,50
Celeri au Jus „ „ .... „ 1,50
Carrot „ „ .... „ 1,50
Champignons „ „ .... „ 2,50
Pruimedanten „ flesch............ „ 3,25
Hagel in verschillende nummers, per zak van 25 pond............ „ 8.—
Kantoorlampen per stuk............ „ 9.—
Kinderkouzen „ dozijn............ „ 3,50
Secretaris koek „ blik............ „ 3,—
Theebanket „ flesch............ „ 2,75
Versch suikerwerk „ „ .... „ 2,—
Ballons „ stuk............ „ 3,—
Onder ballons „ „ .... „ 4,—
Tafelmessen met ivoren heften per stel van 50 stuks............ „ 20,—
do. met zwarte heften per stel van 50 stuks............ „ 17,—
Kaasdeksels met onderschotels per stuk van *f* 4 en „ 5,—
Botervlootjes per stuk van *f* 3 en...... „ 3,50
Japansche etendragers „ „ 14 „ ...... „ 18,—
Groote spiegels per paar „ „ 50 „ ...... „ 60,—
Hangstolpen (nieuw model) per stuk van .... *f* 9,50 en „ 11,—
Bitter groote fleschen per flesch............ „ 2,—
Lavender (**ambré**)...... per fl............ „ 1,50
Amandel-zeep............ „ doos van 3 stuks „ 1,25
Fijne strooboeden........ „ stuk............ „ 6,—
do............ „ „ .... „ 5,—
Compleete eetservierzen voor 18 en 36 personen.
Bitterglaasjes............ per dozijn............ „ 3,50
Bierglazen............ „ „ .... „ 4,75
Vingerglazen............ „ „ .... „ 4,75
Sla-olie............ „ flesch............ „ 1,75

VERKRIJGBAAR

à Contant

(1989) Bij

TAN HAY SIANG.

Kembang Djepoon.

ONTVANGEN

BIJ

J. VAN BRERO & CO.

Gestreept en gekleurd.

FLANEL ANGLAISE

(1974)

HAYE & CO

aan den Kaliemaas.

Bieden zich aan tot het maken van BLIKSEMAFLEIDERS onverschillig welke lengte, ZEILEN voor schepen, huizen of pendoppos, bekleeden van MAIL KOFFERS en diergelijke.

Alle orders zullen met de meeste spoed en tegen billijke prijzen ten uitvoer worden gebragt. (1992)

ECHT KITZINGER BEIJERSCH BIER.
LIMONADE- ROZEN- ORGEADE- SIROOP.
PUIKE MANILLA CIGAREN.
ECHTE EAU COLOGNE **H & S**
IN DUBBELE FLACONS.
CHINEESCHE SCHUTSELS van acht BLADEN.
Fraaije groote JAPANSCHE PAYOONGS.
KOPEREN PATENT-SLOTEN in soorten.
Uitgezochte fraaije SCHOTSEN en JACONETTEN.
ZIJDEN- SATIJNEN- en FIJNE NETELDOEKSCHE DASSEN in WITTE- ZWARTE- en vele andere COULEUREN.
Eene JAPANSCHE ZIJDEN OMSLAGDOEK dewelke allerprachtigst geborduurd is.
en vele andere PROVISIEN en GOEDEREN.

Zeer goedkoop bij

(1996) **M. H. HALEWIJN.**

1861.

KANTOOR ALMANAK op karton. .... *f* 1.—
IDEM. onopgeplakt.... „ 0·50
ZAKALMANAKKEN met los waschboekje „ 2.—

(1982) **LE ROY & CO.**

BIJ

LEROUX & CO.

Délicieuse HAMMEN en BOTER.
SAUCYS DE BOLOGNE van HALDERIET.
STOOMZALM van NIEUWENHUIJS.
LAMPROIE A LA BORDELAISE.
CÉLÉRI AU JUS.
CHAMPAGNE, **echte** V^VE CLIQUOT.

(1983)

OP NIEUW ONTVANGEN.

De zoo bekende wijn St ESTÈPHE D' EIJQUEM zoomede *délicieuse* SMIRMNA VIJGEN.

(1988) bij **DE STURLER & FAGNOTTI.**

PUIKE

GEROOKTE HAMMEN.

bij

L. W. VAN DER ZWAAN.

(1985) *Heerenstraat.*

SLA OLIE 1e KWALITEIT.

BIJ

(1901) **LEROUX & CO.**

WISSELS OP NEDERLAND.

bij

het Agentschap van de Factorij der Nederlandsche Handelmaatschappij. (1217)

HOLLOWAY'S ZALF en PILLEN.

In Java is elk inwoner blootgesteld aan ernstige aanvallen van rhumatiek. Deze medicijnen feilen nimmer om de pijn te verligten en de zieke uit te roeijen. Men kan uit zoo vele duizende gevallen van genezingen de volgende melden *Een Luitenant der Dragonders genezen van Rhumatiek door Holloway's Zalf en Pillen.* Deze Officier in de Nederlandsche armee, vermeldt dat Holloway's Zalf en Pillen hem volkomen genesden van rhumatiek ofschoon zijn geval uiterst hopeloos scheen, daar noch de zeebaden, noch dampbaden, noch medicijnen aangeprezen als zekere geneesmiddelen hem het minste goed deden, en de behandeling des Doctors na eene proefneming van verscheidene maanden zonder gevolg bleef. Hij begon deze Pillen in te nemen, en wreef de Zalf wel in op de ongestelde plaatsen hetwelk hem volkomen genas in den loop van zes weken.

Ad. *f* **1,—** / **3,—** en *f* **5,—** per doos of pot, naar gelang van derzelver grootte, bij

(1925) **LE ROY & CO.**

AVEC LA PERMISSION DE M^R LE RESIDENT.

Cirque Olympique de Paris,

sous la Direction de M^r. K. OLIVIER.

Nous avons l'honneur de faire savoir au public de Soerabaya, que la troupe équestre de M^r. OLIVIER donnera sa première représentation *Lundi* 10 *Decembre* et continuera les Vendredi et Lundi de chaque semaine. Nous espérons qu'ici comme dans tous les endroits ou nous sommes passés, nous intéresserons le public par nos soirées variées et amusantes.

PREMIÈRE

ET

GRANDE REPRESENTATION.

Lundi 10 *Décembre.*

PROGRAMME.

PREMIERE PARTIE.

No. 1. LE DIABLE VOLTIGEUR, travail sur un cheval sans selle, par J. SAVAGE.
No. 2. LE JONGLEUR GREC sur un cheval par H. GODFREY.
No. 3. SCÈNE COMIQUE par les Clowns H. ADAM et TOM BOWERS.
No. 4. LA JARDINIÈRE, scène et poses gracieuses sur un cheval par Mme. ADAM.
No. 5. M. ET Mme. DENYS, grande scène comique sur deux chevaux H. par GODFREY, H. ADAM et J. SAVAGE.

Vingt minutes d'entr'acte.

SECONDE PARTIE.

No. 6. GRAND EXERCICE SUR LA CORDE et EQUILIBRE DE CHAISE par Mme. SAVAGE.
No. 7. LES DEUX HERCULES TRAVAIL ET POSES SUR DEUX CHEVAUX par H. OLIVIER et H. GODFREIJ.
No. 8. TRAVAIL PARTICULIER de Mr. ADAM SUR UN SEUL CHEVAL. SAUTS DES RUBANS, DES CERCEAUX etc.
No. 9 BRILLANT CHEVAL dressé en liberté par H. OLIVIER.

La représentation se terminera par
LE TREMPLIN AMÉRICAIN par la troupe
J. SAVAGE exécutera trente sauts périlleux consécutifs.

Prix des places — premières — *f* 5.— 2mes *f* 3.— troisiemès pour les javanais *f* 1.—

Les bureaux ouvriront à 7 heure du soir et le spectacle commencera à 8.

Les enfants au dessous de 10 ans payeront demi place. Les officiers jusqu'au grade de capitaine et soldats payeront demi place. On pourra retenir des places d'avance au bureau le jour de la representation depuis 8 heure du matin jusqu'a onze. (1990)

TELEGRAM.

BENOEMINGEN BESLUITEN enz,

JAVASCHE COURANT

van Zaturdag 8 December 1860. No. 98.

BENOEMD:

Tot ridders der orde van den Nederlandschen Leeuw, C. C. van der Moore, resident der Preanger Regentschappen, G. Suermoudt, luitenant kolonel, kommandant der Bataviasche schutterij, G. C. Schonk, resident van Banjoemaas, en J. H. Walbeehm, algemeene ontvanger te Riouw.

Tot secretaris bij het gouvernement ter Sumatras Westkust (assistent resident) Mr. W. A. Henny.

Tot assistent resident van de afdeeling Mandheling en Ankola, P. Severijn, secretaris bij het Gouvernement van Sumatra's Westkust.

Tot kommies op het residentie bureau in de residentie Kadoe P. de Graaff, laatst kommies op het residentie bureau te Probolingo.

Tot directeur van het hospitaal te Weltevreden L. Scheemaker, thans directeur van het hospitaal te Willem I.

Tot directeur van het hospitaal te Willem I E. Geluk, thans magazijnmeester van het militaire kleedingmagazijn te Padang.

Tot magazijnmeester van het militair kleedingmagazijn te Padang, L Tiesselinck, thans magazijnmeester aan het afdeeling kleedingmagazijn te Weltevreden.

Tot eersten kommies bij het militair hospitaal te Samarang, W. H. Bangert, thans tweede kommies en magazijnmeester aan het militair hospitaal te Soerabaya.

Tot tweeden kommies aan het militair hospitaal te Soerabaya, C. Steckinger.

Tot spijsverzorger aan het militair hospitaal te Willem I, W. Kortman.

Tot waarnemend directeur aan het hospitaal te Samarang, D. Hielckert.

VERLEEND:

Een tweejarig verlof naar Nederland aan den eersten luitenant der infanterie W. J. Havenga, en aan den eersten kommies bij het Marine Departement H. J. van Spanje.

NEDERLANDSCH INDIE.

SOERABAYA, den 10den December 1860.

Aangekomen Passagiers.

Met het stoomschip *Menado*, kapt. Couteron, van Batavia, de heeren de Grave en echtgenoote, luitenant Gobius, van der Duugen Bille, Berne, Weinecke, Bauiiers, Fage, Wilson, Gusler, Schipper Vogel, Roses, de Haan.

Vertrokken Passagiers.

Met het Ned. Ind. Stoomschip *Prins van Oranje*, naar Samarang, de heer Margadant; de heeren Bouwmeester, Broerius van Nideck, Toorop, Vollenhoven, kapt. Ullman en echtgenoot, kapt. luit. ter zee S. E. W. von Raders, Majoor Morees echtgenoot en twee kinderen, Mevr. de weduwe Koch, Mevrouw Prins en Mejufv. Wagner, naar Batavia.

— Gisteren is het Nederlandsch Indisch stoomschip *Prins van Oranje*, kapt. J. Prins, wegens het bersten van de voedingspijp van eene verloren reis uit zee terug gekomen.

— Volgens de dezer dagen met het stoomschip *Makassar*, van Banjermassing ontvangen berigten moet de toestand in de laatste dagen daar gunstiger zijn.

Met leedwezen vernemen wij de tijding dat de twee helden in den Banjermassingsche oorlog, de kapiteins Schiff en Graas waren overleden. Wij voor ons, kunnen moeijelijk begrijpen, waarom er tot dus verre voor de Banjermassingsche expeditie nog geene belooningen zijn uitgereikt geworden, ware dit het geval geweest, dan hadden beide genoemde kapiteins, wier namen op iedere bladzijde der geschiedenis omtrent den oorlog te Banjermassing met gouden letteren staan gegrift, welligt nog tijdens hun leven van de regering het getuigenis kunnen erlangen, dat hunne gewigtige diensten waren erkend geworden.

Nu zij overleden zijn, worden ze door ieder beweend en de namen Schiff en Graas nimmer dan met den grootsten eerbied geuit, doch zou het niet billijk geweest zijn, zoo zij reeds tijdens hun leven waren beloond geweest, of van de voordragt tot belooning mededeeling hadden ontvangen.

Nog een tal van officieren en soldaten zijn in het Banjermassingsche, die getoond hebben hun leven voor de eer van onze driekleur veil te hebben en nog dagelijks met moed en volharding strijden, zal men welligt ook nu nog wachten met belooningen uit te reiken tot misschien velen zijn gevallen.

☛ Bij het ter perse leggen dezes was de post van west nog niet aangekomen.

ALGEMEEN OVERZIGT

van den specialen correspondent van den Oostpost.

BINNENLAND.

'S GRAVENHAGE, 25 *October*.

Eindelijk is dan de zaak der suikerregeling afgehandeld. Groot was de belangstelling in de discussien, die den 15, 16 en 17den dezer in de tweede kamer gehouden zijn. Het is zoo, men wist dat de regeling een fait accompli was; men wist ook dat de transactie omtrent het Pangka-contract evenzeer eene afgedane zaak was; maar toch, aller aandacht was gespannen op hetgeen die discussien zouden aan het licht brengen. Het is niet doenlijk om in dit beknopt overzigt zelfs eenigermate in de détails te treden; genoeg zij het dan ook, met overwijzing naar de dagbladen, die de debatten in het breede opgenomen hebben, hier slechts te vermelden dat de minister bij den aanvang der discussien eene uitgewerkte memorie van verdediging heeft voorgelezen, om te betoogen dat de regeling der suiker-cultuur voornamelijk gegrond is op de bevordering van 's lands belang; dat meerdere voordeelen aan het gouvernement zullen komen en dat ook de bevolking er beter bij varen zal. De minister heeft zich overigens veel moeite gegeven om aantetoonen dat hij sedert zijne eerste optreding als lid der kamer na zijne terugkomst uit de Oost in deze zaak consequent is geweest. De minister vergat evenwel ééne omstandigheid en die is deze dat hij op 15 December 1858 aan de tweede kamer formeel had toegezegd dat het beginsel van publieke uitbesteding zou worden betracht ook voor de expirerende contracten; en, wat er dus later werd aangevoerd voor de billijkheid of raadzaamheid der verlenging, de minister kon dat ook geweten hebben op het oogenblik dat hij de bovenvermelde toezegging deed. Deze is teruggenomen, evenzeer als de O. I. comptabiliteitswet en van daar de meermalen herhaalde verwijten dat de minister zich door de koloniale reactie heeft laten verschalken; dat zijn zelfstandig oordeel gevangen is en hij daarom onwederlegbare antecedenten moet loochenen. Zoo als gezegd, wij kunnen niet treden in de discussie en moeten alleen opteekenen dat de nederlaag des ministers volkomen was, doordien de eerste conclusie van het rapport der commissie (dat de kamer haar vroeger besluit tot regeling der wijze van uitgifte der cultuurcontracten bij *de wet* blijft handhaven) is aangenomen met 40 tegen 20 stemmen; en de tweede conclusie, dat door de transactie Pangka de belangen van den staat zijn uit het oog verloren, met nog grooter meerderheid van 44 tegen 15 stemmen. Dat is het praktisch resultaat der discussie en nu moge het waar zijn dat de minister in zijne rede van 15 dezer verklaard heeft in de te wachten stemming geene aanleiding te vinden om aftetreden, met andere woorden dat *hij* deze questien als van geheel afzonderlijken aard niet kon aanmerken als punten waarbij vertrouwen of wantrouwen te pas kwam, maar toch gevoelde hij zelf dat een minister niet kan regeeren wanneer de kamer zijne handelingen afkeurt en daarom heeft hij te kennen gegeven den steun der vertegenwoordiging te behoeven en zoo hij die moest derven zich niet langer met het beleid der zaken te kunnen belasten. Maar niet nu, maar bij eene volgende discussie (de begrooting of het koloniaal batig slot) wenschte hij daarom den strijd te aanvaarden en dan tevens over de groote beginselen en bepaaldelijk over de questie van vrijen arbeid in discussie te komen. Zie hier het slot zijner rede die de onpartijdigheid gebiedt hier mede te vermelden, onder opmerking alleen dat er bijna geen twijfel meer bestaat of de heer Rochussen treedt eerlang van het staatstooneel af, misleid als hij was van den oogenblik dat hij, kort na zijne optreding in 1858, maar al te zeer het oor leende aan de reactie en zich met het personeel der redactie van de *Nederlandsch Indië* inliet, waarvan de redacteur een individu is die beurtelings alle partijen voor geld gediend heeft (tot zelfs een schotschrift als Asmodée) en heden bewierookt, wien hij gisteren baldadig door het slijk sleurde, in één woord een huurling, die vroeger aan de uiterste spitse eener overdrevene koloniale oppositie, thans gedoemd is voor eenig geld zich zelf dagelijks in het aangezicht te slaan en aantevallen al wat hij vroeger geschreven of verkondigd heeft. Het *Bataviaasch handelsblad* heeft in de jongste hier ontvangen editie een waarachtig tafereel van die demoralisatie opgehangen, waaraan de minister de hand leende. Maar, ik vergat bijna het doel der rede van den minister. Gelijk gezegd, hij beantwoordde de te verwachten stemming als eene afzonderlijke op zich zelve staande questie, en niet als afkeuring van de door hem gevolgde rigting. Hij zeide dienaangaande, dat voor hem die stemming die beteekenis niet kon hebben; want, hij herinnert zich toch wat de heer *Wintgens* op 11 Mei jl. gezegd heeft, namelijk: „Ik moet herhalen wat ik reeds in den loop „dezer debatten heb gezegd, dat de motie, die ik de eer had „voor te stellen, niet in het minst vijandig tegen den minister „van koloniën is gerigt. Dit ligt verre van mijne bedoeling. Ik „ben de eerste om te waarderen de rigting, die het bestuur van „onze kolonien onder zijn bestuur heeft genomen; ik stem „met hem in omtrent hetgeen hij aan het slot zijner voor-„laatste rede zeide ten opzigte van den voorspoed dier ge-„westen, en ik wijt geen gering deel daarvan aan zijn beleid."— Ook de heer v. *Nispen* sprak toen, bij herhaling, in gelijken geest, en gaf te kennen, dat, indien hij voor de motie stemde dit niet was uit wantrouwen tegen den minister. Met zulke verklaringen zou het eene te vergedrevene gevoeligheid zijn, wanneer hij, minister, van deze stemming een votum van wantrouwen maakte. Hij beschouwt deze kwestie als eene op zich zelve staande zaak. 's Ministers rigting wordt dagelijks in 't openbaar bestreden: hij heeft slechts één antwoord daarop. De ondersteuning der vertegenwoordiging. Hij genoot die tot dusverre; moest hij die thans derven, hij zou zich niet langer met de leiding der koloniale zaken kunnen noch willen belasten. Hij verlangt echter eene grondige discussie, en hoopt dat die spoedig, bij eene voltallige kamer zal plaats hebben. Bij die gelegenheid zal de hoofdkwestie loopen over den *vrijen arbeid;* dan zal hij bewijzen overleggen van de misbruiken die daarbij plaats hebben, als de kamer dan de waarheid zal kennen zal zij zich niet meer laten misleiden door schijn, noch op overdreven berigten afgaan. Hij doelt hierbij ook bepaaldelijk op de berigten, onlangs nopens Cheribon verspreid. Zijne rigting is die welke hij nu voor zeven jaren, toen hij in 't vaderland terugkeerde, blootlegde in een geschrift. Daarin werd door hem gezegd:

„Ik bepaal mij voor het oogenblik tot de verklaring, dat ik van gevoelen ben dat, zoolang de Nederlandsche schatkist regtstreeksche geldelijke bijdragen uit de koloniale middelen even min ontbeeren kan, als de Nederlandsche handel en scheepvaart de welvaart en de, bedrijvigheid die door het thans bestaande stelsel verspreid worden, ik in 's lands vergaderzaal mijne stem zal verheffen tegen het verlaten van beginselen waardoor naar mijne overtuigingen eenig alleen dit tweeledig doel kan worden bereikt; zonder echter van eene aan onze bescherming en zorgen toevertrouwde bevolking meer te willen vergen dan met haar geluk en hare welvaart bestaanbaar is; dat ik elke overdrijving zal bestrijden en ijverig medewerken, om beraden, nimmer stilstaanden vooruitgang en verbetering, met zaakkennis en beleid daargesteld, opregtelijk te bevorderen; ofschoon ik daardoor niet geacht wensch te worden, onvereenigbare stelsels te willen overeenbrengen. In dit opzigt maak ik de volgende woorden van onzen geleerden landgenoot, den hoogleeraar mr. *C. W. Opzoomer*, gaarne tot de mijne:

„De verschillende elkander bestrijdende stelsels te vereeni-„gen, is de altijd mislukte poging geweest van het eclekti-„cisme. Maar wil men op den weg van het volksgeluk, noch „bestendig voorthollen, noch somtijds in diepen slaap lig-„gen, om dan weder nog driftiger voort te hollen; wil „men, met langzamen en zekeren tred rustig voortgaan en „stelt men zich de geneigdheid om te behouden met het ta-„lent om te verbeteren, als het ideaal van den staatsman voor; „het is alleen de methode der ervaring die zulk een ideaal doet bereiken.""

Aan die beginselen, zegt de minister, kunnen zijne daden getoetst worden. Hij herinnert hoe hij in 1826 in deze kamer aanwezig was, bij de beraadslaging over eene leening over de Oost, en dat toen ernstig besproken werd het denkbeeld om Java, dat met een calamiteuzen polder werd vergeleken, te verkoopen. Toen hij twintig jaren geleden optrad, geloofden weinigen aan de mogelijkheid, dat de finantien konden gered worden; zijne hoop en zijn vertrouwen bestonden echter in de productieve kracht van Indië. Later heeft zich dit verwezenlijkt, en hij heeft de bevestiging van dit zijn vertrouwen erlangd, tijdens hij in die gewesten eene hooge betrekking vervulde: hij werd daar nader in versterkt, toen hij op zijn terugkeer naar het vaderland, Britsch-Indie bezocht en daar de werking van het tegenovergestelde beginsel gadesloeg. Sedert zijn de koloniale baten aanmerkelijk toegenomen; zij hebben ons in staat gesteld een aanzienlijk deel onzer openbare schuld af te lossen en er zullen thans uit die baten spoor- en waterwegen worden aangelegd. Laten wij dus behouden wat wij bezitten. Hij is overtuigd dat er nog veel te doen overblijft, dat wij pligten te vervullen hebben jegens Moederland en Koloniën, en dat de welvaart der Indische bevolking moet worden bevorderd. Zie daar het programma, waarover de minister de uitspraak der kamer inroept, waarmede hij staan of vallen zal; hij wil zich nog een leven vol zorgen en opofferingen getroosten, trots alle miskenning, maar zijne overtuiging verzaken, zal hij voor niemand en voor niets.

Niettegenstaande deze ontboezeming, niettegenstaande de minister in den loop zijner rede in overweging had gegeven om eene conclusie aantenemen die niets prejudicieerde, b. v. dat de kamer berusten zou in de gehoorde verdediging; niettegenstaande de heer Elout omtrent het Pangka-contract nog beproefd had eene onschuldige motie te doen aannemen dat de kamer, de inlichtingen des ministers gehoord, zou overgaan tot de orde van den dag, — desniettemin zijn de beide conclusien met de bovenvermelde overgroote meerderheid aangenomen en ziet ieder daarin de voorbode tot de aftreding des ministers.

Over het algemeen is bovendien de positie van het spoorweg-ministerie alles behalve aangenaam. Ik wil niet zeggen dat er dadelijk collective aftreding zal plaats hebben, daar is de heer van Hall, (nog al gehecht aan de portefeuille), de man niet na; maar langzame verbrokkeling, teringachtig wegsterven is toch het voorspelde lot van dit bewind dat geene sympathie bij de natie heeft; dat zich populariteit kocht ten koste van een hypotheek op de O. I. finantien en zich daardoor eene tijdelijke meerderheid van locale belangen in de kamer wist te verschaffen. Het heugt mij, die de zaken hier sedert 25 jaren dag aan dag op den voet volgt, dan ook niet dat er een scherper rapport bij gelegenheid van het onderzoek der begrooting is uitgebragt als ditmaal ten opzigte van dit kabinet. Ook de hoofdstrekking er van laat ik hier volgen om u op de hoogte te stellen van hetgeen er omgaat.

Tusschen het kabinet en de vertegenwoordiging ontbrak, zoo verklaarde men, overeenstemming. Men spoorde de oorzaken daarvan op: men beweerde die te vinden in de komst van een kabinet, welks optreden door de omstandigheden niet was geregtvaardigd, dat daarenboven geene rekenschap van zijn optreden, geene inlichting omtrent zijne beginselen en bedoelingen had gemeend te moeten geven. Beide, zonder twijfel, niet overbodig, wanneer men dacht aan 't geen was voorafgegaan; bepaaldelijk aan de betrekking waarin de President-Minister, ook gedurende de laatste jaren als lid der kamer, tot hetgeen gebleken was haar gevoelen te zijn, had gestaan. Die betrekking scheen de noodige overeenstemming niet te waarborgen. Evenmin de wijze waarop de eerste handelingen van het kabinet door de kamer, blijkens sommige harer besluiten, waren ontvangen.

Men wees op de zamenstelling van het Ministerie uit zeer heterogene bestanddeelen. Die zamenstelling geeft geen waarborg voor eendragtige, krachtige zamenwerking. Moest het al dadelijk niet in 't oog vallen, dat de minister van finantien in zijne redevoering bij de indiening der begrooting gehouden, een wets-ontwerp van grooten invloed op de uitgaven van den staat, en zelfs in de Troonrede vermeld, het ontwerp betreffende de emancipatie der slaven in West-Indie, met een diep stilzwijgen voorbijgaat?

Men wees op de handelingen van het kabinet. Meer dan één bewijs vond men daarin, dat het geene overgroote waarde hecht aan de meening van de Tweede kamer; meer dan één bewijs, dat het zijnen steun nog meer zoekt in de bevordering van plaatselijke en andere bijzondere belangen, dan in het voldoen aan de eischen van een hooger en algemeen belang. Van zijne denkwijze omtrent hoogst gewigtige onderwerpen van wetgeving, der aandacht van elke regering overwaardig, deed het niet blijken niet alleen, het gaf zelfs geen blijk dat het daarop zijne aandacht gevestigd hield. Men noemde ten voorbeelde de regeling van het middelbaar en van het hooger onderwijs en de verbetering van het belastingstelsel. Waar het kabinet over zulke onderwerpen nog spreekt, met name over de regeling van het beheer en de verantwoording der koloniale geldmiddelen, geschiedt dit alleen om te doen weten, dat het daaraan de hand niet denkt te slaan. Zuinigheid in het beramen van de staatsuitgaven is eene leer die wel gepredikt, niet betracht wordt. Duidelijk is daarentegen de strekking om, bij het blootleggen van de finantielen toestand des lands, de zaken te fraai te kleuren.

Wel moest dus het vertrouwen ontbreken; moest de vraag rijzen, of, onder die omstandigheden, de kamer wel handelde, wanneer zij de middelen verschafte om het bestuur des lands op die wijze voort te zetten. Er waren leden die, reeds nu die vraag ontkennend beantwoordden.

De zamenstelling van het kabinet bragt van zelf mede, dat niet even ongunstig over alle leden daarvan werd gedacht. Maar de bekende politiek van den voorzittenden minister, de middelen die het Ministerie in het werk stelt om steun te zoeken, gaven grond tot de zorg, dat het kabinet niet genoeg tracht naar het bekomen van dien hoogeren, zedelijken invloed, die de ware kracht eener regering uitmaakt.

Hoe kan, vroeg men, vertrouwen ontstaan op een kabinet, waarbij niet op eenparigheid van stelsel of handeling te rekenen valt. Hoe vooral vertrouwen in het finantieel beleid, wanneer men let op den geheelen ommekeer van zienswijze die zich, in zoo vele opzigten, bij den voorzitter van het Ministerie heeft geopenbaard?

Die meeningen vonden ook tegenspraak. Leden, die de verkregen ondervinding raadpleegden, betuigden dat zij blootlegging van beginselen en bedoelingen, zoogenaamde ministrieele programmata, geheel overbodig rekenden. Er is genoeg gelegenheid, bij de behandeling van elk wets-ontwerp, om over de beginselen van het Ministerie te spreken; afzonderlijke discussien daarover leiden tot geene voldoende uitkomst. Voorts om er, huns inziens, niets gebeurd, wat een ongunstigen dunk omtrent dit kabinet regvaardigt. Van gebrek aan overeenstemming tusschen het Ministerie en de meerderheid der vertegenwoordiging is nog geen stellig bewijs voorhanden. Enkele stemmingen van de kamer mogten hebben doen blijken van verschil aan gevoelen over bepaalde onderwerpen; de vorige zitting had het sterkste bewijs geleverd, dat de kamer allezins vertrouwen in het kabinet stelt, en wel door de aanneming van een zoo gewigtig wets-ontwerp als de spoorwegwet. Zij wilden niet aandringen op de behandeling van nog meer zaken dan op dit oogenblik bereids door de Regering in behandeling zijn gebragt, en waaronder zoo vele hoogst belangrijke voorkomen, die het doorslaand bewijs geven van den ijver en van de werkzaamheid des Ministers. Strijd over staatkundige beginselen is, volgens hen, veelal niet dan strijd tegen personen. Dien wilden zij niet voeren; de zaken moeten, huns inziens, afgescheiden van de personen, die ze verdedigen, worden beoordeeld. Aan dat beginsel verlangden zij zich vast te houden.

— Maar die gronden werden ook wederom bestreden. De spoorwegwet, zeide men, is eene wet, die geheel op zich zelve staat.

Hare aanneming is, allerminst, een bewijs aan vertrouwen op het staatkundig terrein. Dit betuigden zelfs vele leden, die anders in de ongunstige meening omtrent het kabinet, door anderen aan den dag gelegd, niet of niet geheel deelden, of die zich daarover niet verlangden uit te laten. Deze, inzonderheid, deden uitdrukkelijk opmerken, dat het niet aanging, met den Minister van Finantien, zoo als uit meer dan ééne uitdrukking, in zijne redevoering voorkomende, scheen te blijken, in ruimere of mindere mate aan te nemen, dat alle consideratien thans ondergeschikt zouden moeten gemaakt worden aan wenschen en verlangens omtrent de spoorwegen.

En wat betreft de meening, dat in dezen aan strijd tegen personen, niet aan strijd over zaken gedacht moet worden, men aarzelde niet, dit eene van die banale beschuldigingen te noemen, waartoe de armoede aan grondige bewijsredenen hare toevlugt maar al te vaak neemt. Strijd over beginselen wordt onmogelijk, wanneer men voor die beschuldiging moest wijken. De kamer, wanneer zij dien strijd, uit vrees voor dat verwijt ontweek zou afstand doen van een van haar meest gewigtige constitutionele regten: van haar regt van controle op den gang des bestuurs. Dat regt moet zij, ondanks alle tegenspraak, krachtig handhaven. Zonder dat wordt de staatkundige verantwoordelijkheid van de Ministers een ijdele klank, ontaardt de zorg voor de handhaving en uitvoering der grondwet, die dan toch ook tot de bevoegdheid en de regten van de staten-generaal behoort, in eene niets beduidende, bloote formaliteit.

Daarbij komen nu nog tal van finantiëele bezwaren, klagte over uitputting der O. I, finantien en wat dies meer zij, die ik u niet beter kan aanschouwelijk maken dan door het volgend resumé:

Trok men de bedenkingen, in de laatste paragraphen uiteengezet, bijeen, dan volgde daaruit voor zeer vele leden de *conclusie* dat er onvoorzigtig te werk wordt gegaan; dat men de toekomst veel te zwaar belast, veel te veel op eens onderneemt; dat men volstrekt geen acht slaat op de toch niet te ontkennen mogelijkheid van tegenspoed, en dus eenen toestand schept, waarin alles tot het uiterste gespannen wordt, en waarin tegenspoed zeer groote teleurstellingen en groote schade kan te weeg brengen. Ons finantiëel verschiet wordt, langs den ingeslagen weg, op eene verregaande wijze afhankelijk gesteld van den voorspoed der koloniale geldmiddelen, dat is van het voortduren van de tegenwoordig zeer hooge prijzen der koloniale voortbrengselen, zonder dat er genoeg gelet wordt op de klimmende behoeften der kolonien zelve. De ondervinding doet maar al te veel zien dat ook de staatsbegrooting jaarlijks tot een hooger cijfer wordt opgevoerd; een verschijnsel dat des te meer aandacht verdient, nu die verhooging niet meer,

zoo als de laatste jaren het geval was, door besparing van renten wordt opgewogen. Lette men daarbij op de vroeger reeds in herinnering gebragte sterke afwisseling van zienswijze bij den minister van finantien, die thans zoo zeer handelt in strijd met de meeningen, vroeger door hem geuit, dan moest wel het vertrouwen in het beleid der regering ten aanzien van de geldmiddelen bij deze leden ernstig worden geschokt.

Is 't wonder dat de aanstaande discussien over de begrooting een harden strijd voorspellen.

Tot 7 November is de kamer uiteen, dan komt de regterlijke organisatie aan de orde waarover blijkens het eindonderzoek, de gevoelens thans minder gunstig zijn dan vroeger. Voorts zijn de ontwerpen tot doorgraving van Holland en verbetering van den waterweg van Rotterdam naar zee zoomede het tarief en de emancipatie der slaven in de West in de afdeelingen onderzocht en naar hetgene men vernoemt aldaar met minder of meerder bijval ontvangen. Doch ook op dat onderzoek, heeft ontegenzeggelijk invloed geoefend den dunk tegen het ministerie, meer bepaald tegen het hoofd van het kabinet, zooals in het rapport hierboven medegedeeld ook duidelijk doorstraalt dat het vertrouwen ontbreekt. Eindelijk, om van de Kamer en de algemeene politiek af te stappen, zoo dient gemeld dat de heer Dirks wegens informaliteit bij de verkiezing te Leeuwarden, *niet* doch de heer Wijbenga waarover over ook questie was, *wel* toegelaten is, terwijl te Tiel in plaats van de heer de Kempenaar gekozen is de procureur van Lidth de Jeude voor wien het volgende stembiljet is de bus werd gevonden dat ik hier tot afleiding, even inlasch:

Waarom zou men den Procureur,
Mijnheer van Lidth niet stemmen?
Een man zoo krachtvol, in de fleur,
En dien wij allen kennen.
Veel liever Hem, dan Hoytema,
Of d'oud Griffier der Staten,
En wat uit Steenwijk is verjaagd,
Dat willen wij, ook haten,
Dus, kiezers, 'k wensch met hart en ziel,
Voor ons en voor de stad van Tiel,
Dat Lidth zal zijn, het beste *lid*,
Dat in de Tweede kamer zit.

Wij helpen het wenschen.

In verband met vroegere brieven over den vrijen arbeid; over het gebeurde te Rembang en elders, acht ik het niet onbelangrijk, uwe lezers in kennis te stellen, van een zoo even verschenen officieel stuk, waarin ook over die en andere zaken O. I. betreffende, gehandeld wordt. Ik bedoel het rapport der commissie uit de Tweede kamer, over het O. J. regeringsverslag van 1857. Wel is waar loopt dit over een betrekkelijk cuden, bekendenden toestand maar het rapport onlangs opgemaakt doet vragen en maakt opmerkingen die met den tegenwoordigen toestand in verband staan en daarom de opname hier haar nut hebben.

Koffij Cultuur. Met betrekking tot deze cultuur zijn o. a. de beide volgende vragen gedaan:

1°. Op bladz. 121 van het verslag wordt de verblijdende tijding medegedeeld: Volgens den genoemden directeur (der cultures) waren de vrijwillige aanplantingen in enkele gewesten toenemende, kan men er zich op verlaten, dat deze aanplantingen *inderdaad* vrijwillig waren? Of schuilde daaronder een verborgen dwang, zoo als, volgens het gevoelen van den minister, bij de vrije cultuur van suiker en tabak? Het behoeft naauwelijks te worden opgemerkt, dat bij deze gouvernements-cultuur an verboden dwang van particulieren niet te denken valt.

Waarin bestaat de vrijwillige aanplant, waarvan hier gewaagd wordt? In boschkoffij, paggerkoffij of welke andere soort van aanplant.

2°. Volgens de noot aan den voet der aangehaalde bladzijde van het verslag, was nog geen eindoordeel uitgebragt over de oorzaken van de slechte hoedanigheid der koffij, afkomstig van de inrigtingen naar de West Indische bereiding in de Preanger regentschappen. Men heeft dit ten zeerste betreurd; over het feit, dat de hoedanigheid *slecht* is, schijnt geen verschil van gevoelen meer te bestaan; en evenmin schijnt het voor twijfel vatbaar dat daardoor jaarlijks aan den lande zeer groote schade wordt toegebragt. Is de reden, dat die *en* voor den staat *en* voor de inlandsche bevolking zoo bezwarende West-Indische bereiding niet voor goed, althans in de Preanger regentschappen, wordt verlaten, welligt gelegen in de onhandelbaarheid van den contractant, de vraag zou kunnen rijzen, of welligt die contractant niet tot andere gedachten te brengen ware, wanneer het Gouvernement met gelijke gestrengheid de algeheele vervulling der *verpligtingen* vorderde, waartoe die contractant zich verbonden heeft.

Indigo-cultuur. De vraag, of deze zal kunnen behouden worden en zoo ja, op welke wijze is buiten twijfel eene zeer gewigtige. Het verdient zeker allezins goedkeuring, dat daaromtrent een onderzoek is ingesteld, en men zou er veel prijs op stellen met de resultaten van dat onderzoek te worden bekend gemaakt. Bestaan er bij de Regering bezwaren, om het verslag omtrent dit onderzoek aan de staten generaal mede te deelen?

Bij het Indisch besluit van 29 Januarij 1859, n°. 16, is bepaald, dat in Banjoemaas eene proef zal worden genomen met de cultuur en de bereidingswijze van den indigo zooals die in Djokdjokarta gevolgd wordt. Moet dit zoo letterlijk verstaan worden dat de proef zich alleen zal bepalen tot de cultuur en bereidingsgewijze, of bestaat het voornemen, om bij die proef ook de particuliere industrie in te roepen? Men meent, dat de voordeelen, aan de in Djokdjokarta gevolgde indigobereiding verbonden, juist hoofdzakelijk daarin gelegen zijn, dat die industrie aldaar is eene particuliere industrie.

In Bezoeki is tot de *geheele* intrekking der indigo-cultuur besloten, waarom juist in Bezoeki, waar, naar het schijnt, deze cultuur het minst nadeelig werkte? Of is het waar, dat in Bezoeki en Pekalongan de indigo-cultuur door de suikercultuur, althans gedeeltelijk, niet vervangen worden door de cultuur van suikerriet?

Eindelijk heeft de aandacht getrokken het aanzienlijk verschil, tusschen de verschillende residentien en verhouding der belooning van de inlandsche hoofden, volgens de opgaven voorkomende in de Bijlagen bladz 78 en 79. Gaarne zoude men daaromtrent eenige toelichting ontvangen.

Thee cultuur. Bij deze gelegenheid heeft men zich herinnerd de mededeeling door den Minister van kolonien gedaan in de zitting van den 11den Mei 1860, dat hij aan den koning had voorgesteld, om de theecontracten, na expiratie, niet te verlengen. In aanmerking nemende de zeer nadeelige uitkomsten, die deze cultuur voor het Gouvernement oplevert, heeft men zich over deze mededeeling verheugd, en zoude dus thans met genoegen vernemen, dat de koning zich met het voorstel van den Minister had vereenigd, en de niet verlenging der theecontracten alzoo was eene besliste zaak.

Tabakscultuur. De nadeelige gevolgen, die de gedwongen tabakscultuur vroeger *en* voor de ondernemers *en* voor het Gouvernement, *en* voor de bevolking heeft opgeleverd, kunnen thans bezwaarlijk meer worden ontkend. Daarentegen is ook de regering sedert eenige jaren uitbundig geweest in het roemen van de gunstige resultaten van de *vrije* tabakteelt. Om van vroegere mededeelingen in de verslagen en in de officiële *Staats-Courant* niet te gewagen, zal men zich hier alleen bepalen tot de verwijzing naar hetgeen daaromtrent voorkomt in het vorig verslag. Herhaaldelijk is dan ook van regeringswege het plan verkondigd, om de tabakscontracten bij expiratie niet te verlengen, maar deze gedwongen cultuur door vrije cultuur te vervangen. En ofschoon ook hetgeen in dat verslag omtrent de *particuliere* teelt van tabak wordt medegedeeld, allezins gunstig mag genoemd worden, bestaan er toch redenen, die de vrees wettigen, dat de ingenomenheid der regering met die teelt in groote mate verminderd is. Men hoort thans niets dan van onderzoekingen omtrent misbruiken, die beweerd worden bij de vrije tabakcultuur, te bestaan. Zoodanige onderzoekingen zijn zeker in beginsel geenszins af te keuren; maar wanneer zij worden ingesteld met een bepaald plan, door personen vijandig aan de vrije cultuur, en op eene wijze die niet van strenge onpartijdigheid getuigt, dan zijn wij weinig geschikt om de waarheid aan het licht te brengen. Het kan der regering niet onbekend zijn wat daaromtrent door velen, die geacht kunnen worden met de zaak bekend te zijn, wordt beweerd. Zijn die beweringen onjuist, de regering zou ze niet beter kunnen logenstraffen dan door de verslagen van de gedane onderzoekingen openbaar te maken. Bestaat daartegen bij de regering bezwaar?

Maar er bestaan bij de voorstanders van de vrije tabakscultuur nog meer redenen van vrees. Men meent met zekerheid te weten, dat zeer onlangs twee tabakscontracten zijn verlengd. Is dat waarheid?

Zoo ja hoe is het overeen te brengen met het aangekondigde voornemen om die contracten niet te verlengen? Of is de regering thans tot een tegenovergesteld besluit gekomen?

Ook de onlangs, naar men meent te weten, aan de Europesche ambtenaren en inlandsche hoofden gedane en van het opperbestuur uitgegane aanschrijving, om zich met betrekking tot de vrije cultuur geheel onzijdig te houden en die noch tegen te werken, noch aan te moedigen, geeft gegronden reden tot ongerustheid. Is het aannemelijk, dat die aanschrijving, vooral in de bestaande omstandigheden, wezenlijke onzijdigheid zal ten gevolge hebben? En indien ook al, verdient eene zoo belangrijke en voordeelige zaak als de vrije tabakscultuur niet meer dan onzijdigheid van den kant van het Bestuur? Zou zij niet veeleer bescherming en aanmoediging verdienen? Ja zelfs is het Bestuur, volgens het uitdrukkelijk voorschrift van art. 60 van het regerings-reglement, niet *verpligt* den handel, de nijverheid en den landbouw *aan te moedigen*?

Ziedaar opmerkingen en vragen die waarlijk niet van belang ontbloot zijn en die welligt bij de aanstaande discussie over de koloniale zaken hare beantwoording of oplossing zullen erlangen; zij staan ook in naauw verband met de berigten achtervolgens over de questie van den vrijen arbeid ontvangen en te gelijk ook met de belangen der inlandsche bevolking, welke in het juist heden verschenen nommer van den *Economist* en Dr. Bosch weder een krachtige beschermer vinden. In een uitvoerig artikel waarvan wij hier geene details kunnen geven leidt hij de verarming der Javanen bij den gedwongen arbeid af uit de *zes* volgende omstandigheden:

1°. Uit hunne uiterst geringe verdiensten bij den gedwongen arbeid,

2°. Uit de mindere opbrengst der belastingen,

3°. Uit de mindere hoeveelheid geöogste rijst, per hoofd,

4°. Uit het afnemen van den veestapel,

5°. Uit een geringer verbruik van onze handels-artikelen, hoofdzakelijk voor den inlander bestemd;

6°. Uit een geringer verbruik van zout, een onmisbaar-artikel tot onderhoud van leven en gezondheid.

De bewijzen worden geput uit de regerings-verslagen over 1849 tot 1857.

Ik geef alleen het feit en ben geheel buiten staat op dit oogenblik de feiten en cijfers ter toetse te brengen.

Vóór van de belangen der Oost-Indische bezittingen af te stappen, eindig ik met hetgeen waarmede ik eigenlijk moest hebben aangevangen; maar treurige ervaringen of berigten komen altoos vroeg genoeg. Ik bedoel den pijnlijken indruk welken hier veroorzaakt is, door de tijding van het gebeurde te Samarang en overige vertakkingen van oproer en opstand, der europeesche vreemde krijgsmagt.

Wel was er door velen voorspeld, dat het nooit goed zou gaan met dat zamenvoegsel van allerlei vreemde huurlingen, maar men zeide dat men er niet buiten kon; dat Nederlanders onwillig of schaarsch te vinden waren.

Wij zullen hierover niets beslissen, maar geven de verzekering, dat men hier met angst en kommer dergelijke tijdingen vernomen heeft en dat er vurig gehoopt wordt, op exemplare straf en zoo mogelijk uitroeijing van het kwaad met wortel en tak.

Het Nederlandsch element moet in Nederlandsch Indie worden ontwikkeld en aangetrokken.

Maar hoe meer Indie kunstmatig of door allerlei belemmering voor Nederlanders en Nederlandsche kapitalen en nederzettingen wordt afgesloten, hoemeer Nederland aan Indie en Indie aan Nederland vervreemd.

Het is geen onderwerp om in eene correspondentie vlugtig te worden behandeld, maar de zaak verdient evenwel rijpe overweging, want zij staat ook in verband met de jaren lang gevolgde koloniale politiek van watervrees, voor al wat Nederlandsche nederzetting, Nederlandsche vereenzelving met Indische belangen betreft. Vreest men, voor Nederlandsche contrôle? voor spoediger in het oog loopen van heerschende misbruiken? wij vragen slechts.

Eindelijk nog iets over de West en dan als toegift en verpozing van al die praktische, politieke en economische harde spijzen een slotwoordje over een nieuw blijk van vereering aan onzen beminden Tollens.

Wat nu Suriname betreft,

De dagbladen van daar behelzen breedvoerige aanteekeningen der reis, door Z. E. den Gouverneur naar den Franschen oever van de Marowijne gedaan, alwaar Z. E. door den Franschen Gouverneur en verdere autoriteiten weder met de meeste hoffelijkheid werd ontvangen en van dien landvoogd en echtgenoot de verzekering ontving dat beiden eerlang een tegenbezoek in Suriname dachten te brengen. De Nederlandsche landvoogd bezoekt de onderscheiden etablissementen en werd op dezen togt ook begroet door het hoofd der Aucaner boschnegers, met welke hoofd Z. E. een belangrijk onderhoud had over de maatschappij, die hij beweerde regtmatig uit te oefenen over de Boni en coamantijnboschnegers. Men leest wegens dit onderhoud het volgende: Op dien morgen van den 6 den Sept. werden de geschenken, die daartoe van Paramaribo waren medegenomen, uitgedeeld aan de Indianen die zich verdienstelijk hebben gemaakt.

De landvoogd wenschte nu de terugreis naar de stad te aanvaarden, doch toen het berigt werd aangebragt dat het groot opperhoofd der Aucanerboschnegers in aantogt was, besloot Z. E. tot den volgenden dag te verwijlen, ten einde het voorgestelde onderhoud te doen plaats vinden.

Omstreeks 6 uur den volgenden morgen hoorde men het sein der nadering van het groot Opperhoofd der Aucanerboschnegers Bijman; eenige oogenblikken daarna waren de kano's zigtbaar. Die van het groot Opperhoofd was met de Nederlandsche vlag versierd. Het Opperhoofd zelf in een oude generaalsuniform uitgedoscht met een paar onechte kapiteins-epauletten, ouden generaalshoed met veeren en den oranjesjerp, objecten van zeer oude dagteekening, hem van tijd tot tijd ten geschenke gegeven, en die een allerzonderlingst geheel vormden. Zijn gevolg bestond uit eenige kapiteins en anderen, voorzien van hunne waardigheidsteekenen. Nadat hij aan Z. E. den Gouverneur en den heer commissaris des konings voor de W. I. wetgeving voorgesteld was, en inmiddels op een daartoe afgesproken sein de kommandant van het Fransch etablissement St. Louis zich op Albina vervoegd had, werd de kwestie behandeld op de vraag of de Boninegers al dan niet op Fransch grondgebied wonen, en in het eerste geval, krachtens welke magt de Aucaners aan Fransche onderdanen beletten willen, om met de Boninegers in aanraking te komen? In weinige oogenblikken werd alles naar genoegen der partijen uitgemaakt, Z. E. den gouverneur gaf bij die gelegenheid aan het Opperhoofd Bijman te kennen, dat bijaldien de Boninegers als Nederlandsche onderdanen wenschen aangemerkt te zijn, zij slechts een terrein behoeven te kiezen, hetzij langs de boorden van de Beneden Marowijne, of elders in de kolonie Suriname en zich aldaar te vestigen. Ten overvloede bepaalde Z. E. dat de meening der Boninegers daarover nader, van wege het Nederlandsch en Fransch Gouvernement, in overweging zoude genomen worden.

Bij deze gelegenheid werd door het groot Opperhoofd Bijman tot staving, dat de heerschappij, welke door de Aucaners over de Boninegers wordt uitgeoefend, regtmatig is, een zilveren vergulden ringkraag getoond, waarop *en relief*, twee negerkoppen, namelijk die van de rebelopperhoofden Boni en Cromantijn Cajo, prijkten met het volgend opschrift:

„In remembrance of the faithfull servise of the head chieftain of the Aucaner, named Bomboe, in the year 1790 and 1791 by delevering the heads of the two celebrated chieftains of the Bushnegroes Bonnie and Cromantin Coje. Given bij His Excellency the Governor General Bonham and Goot of Surinam.

Men gaf hem echter te verstaan, dat dit opschrift volstrekt geen bewijs oplevert, dat de bewering der Aucaners juist is, — De Gouverneur en gezelschap zich na deze conferentie aan boord van de *vice Admiraal Rijk* ingescheept hebbende, werd de terugreis naar Paramaribo te 12 uur op den middag aanvaard. Te 4 uur bevond men zich in zee, zette koers naar de rivier Suriname, alwaar men in den vroegen morgen van den 8sten Sept. aankwam.

En nu, een nieuw monument voor Tollens.

Den 20sten dezer had te Rijswijk, de laatste en geliefkoosde woonplaats van den dichter Tollens, de plegtige onthulling plaats van het monument op zijn graf. Het anders nederige Rijswijk had nu een regt feestelijk aanzien, allerwege zoo van den toren als van particuliere gebouwen, wapperde de nationale vlag en een talrijke schare die reeds vroegtijdig van omliggende steden en plaatsen was zamengestrooid, getuigde dat, hoewel men hier op de tegenwoordigheid des konings en vele hooggeplaatste staatsambtenaren niet mogt bogen, de belangstelling niet minder was dan te Rotterdam. Nadat de verschillende genoodigden uit onderscheidene letterkundige genootschappen en Rederijkerskamers, zich in het Raadhuis met de commissie hadden verzameld, begaf de trein zich in statigen optogt naar het kerkhof waar een talrijke menigte met ongeduld het plegtig oogenblik verbeidde. Toen de stoet, met de zonen des overledenen en de commissie aan het hoofd, de begraafplaats was genaderd, hief een welbezet koor uit leden van onderscheidene 's Gravenhaagsche liedertafels zamengesteld, het 1e couplet aan van een lied voor die gelegenheid door den dichter S. J. van den Bergh, vervaardigd en door den heer W. F. G. Nicolaï op muziek gebragt en dat aldus luidde:

Muze des lieds, die de ontsterfelijken huldigt,
Sier met uw lauwer het graf van uw zoon;
Wel zijt gij Tollens die schatting verschuldigd,
Wel voegt voor altoos dien zanger uw kroon.
Tuig het, verkondig toekomstige tijden,
Als men ter beevaart zal gaan naar dit oord,
Hoe wij ons hart bij zijn leven hem wijdden.
Hoe onze dank na zijn dood hem behoort.

Daarna hield de heer Dr. R. C. Bakhuizen van den Brink, voorzitter der commissie, een zoo door inhoud als voordragt treffende toespraak. Nadat de spreker herinnerd had, hoe deze dag juist daarom voor de onthulling van het monument was gekozen, omdat het morgen juist vier jaren geleden is, dat aan Nederland de geliefde dichter ontviel, en hoe een plan, vier dagen daarna bij 's mans begrafenis ontworpen, nu was vervuld, schetste de spreker in sierlijke bewoordingen de gaaf der Poëzy, eene gaaf die Tollens in zoo ruime mate bezat en waardoor hij ten zegen van tijdgenoot en nakomelingschap werd. Op een gegeven teeken viel het omhulsel, dat het momument nog voor de oogen der aanwezigen hield verborgen, en het schoone, door den heer Lacomblé vervaardigd gedenkteeken, *de Muze des lieds*, die een lauwerkrans op het graf des dichters schijnt te willen doen vallen, maakt zoo door uitdrukking als bewer-

king op ieder den gunstigsten indruk. Hierna werd het momument aan den Burgemeester bij monde van denzelfden spreker overgegeven, die het daarop met eenige toepasselijke woorden namens de gemeente Rijswijk aanvaarde. Andermaal deed zich het zangkoor hooren door het aanheffen van het slotcouplet van het zoo evengenoemde lied:

Minlijke Bard, wiens bezielende toonen.
't Marmer verduren, geplant op uw graf,
Woon met uw geest, onder Nederlands zonen,
Zoo staan zij nimmer hun adeldom af,
't Volk, dat zijn roem in uw zangen ziet leven,
Zoo als uw troostlied zijn wonden genas,
Zegent dan altoos, door liefdegedreven,
Trouw als de Muze der Dichtkunst, uw asch.

Hierna begaven zich allen naar het schoollokaal der gemeente, waar eenige ververschingen werden aangeboden, en op verlangen van de aanwezige dames, de beide coupletten andermaal door het koor werden gezongen en met de luidste bijvalsbetuigingen begroet. — De aanwezigen gingen vervolgens uit-een, terwijl de commissie zich bij den burgemeester aan een vriendschappelijken maaltijd vereenigde.

LAATSTE BERIGTEN.

Garibaldi is Capua binnengetrokken. De Souvereinen van Pruissen, Oostenrijk en Rusland bevinden zich te Warschauw en een gerucht wil dat zij reeds zijn overeengekomen, betrekkelijk de grondbeginselen van een Europeesch congres. Victor Emmanuel heeft den 26 October zijnen intogt binnen Napels gedaan en is door de bevolking met de meeste geestdrift ontvangen. De Sardinische generaal Cialdini heeft de Napolitaansche troepen te Iseinia; aan den weg naar Capua, geslagen en een aantal krijgsgevangenen gemaakt. De nieuwe bonds-constitutie voor Oostenrijk is afgekondigd geworden; al de provincien krijgen eene Constitutie. Het Engelsche legioen, dat onder de vanen van Garibaldi zal dienst nemen, is te Napels aangekomen. Voor zoover de stemming tot inlijving van het Napolitaansche grondgebied bij Piemont heeft plaats gehad mag die in het algemeen gunstig voor Victor Emmanuel worden genoemd. Eene afdeeling van het leger van Garibaldi met inbegrip van het Hongaarsche legioen heeft last ontvangen zich gereed te houden om elk oogenblik te worden ingescheept, hunne bestemming is niet bekend. De Fransche bezettingstroepen in de pausselijke staten zijn buiten de grenzen getreden, tot welke zij zich vroeger hadden bepaald om te verdedigen.

De pausselijke nuntius heeft Parijs verlaten. Het Fransche gouvernement heeft de verdere uitgifte van een ultramontaansch blad gestopt om reden het hevige artikelen over de pausselijke kwestie in zijne kolommen opnam. De Russische ambassade heeft Turijn verlaten ten gevolge der intrede binnen Napels van den koning van Sardinie. Dit voorbeeld is gevolgd door de ambassadeurs van Spanje en Portugal. De Sardinische ambassadeur te St. Petersburg heeft zijnen post verlaten. Alleen de vertegenwoordigers van Engeland en Pruissen bevinden zich nog te Turijn. De keizer van Rusland heeft den keizer der Franschen eenen eigenhandigen brief geschreven waarbij hij hem waarschuwt dat de belangen van Frankrijk gevaar zullen loopen bij de conferentie te Warschauw. De graaf Cavour heeft de uitlevering der krijgsgevangenen geweigerd, tenzij de Paus zijne vreemde troepen ontbindt. In het geheim wordt vermeld dat eene groote Russische legerafdeeling, welke in de nabijheid van Warschauw lag gekampeerd, eensklaps last heeft ontvangen om in eene zuidelijke rigting naar eene tot nog toe onbekende plaats opterukken. De fortifikatien in Venetie en langs de oostenrijksche grenzen worden met buitengewone spoed in eenen geduchten staat van tegenweer gebragt. De generaal Benedeck is benoemd tot opperbevelhebber van het oostenrijksche leger in Italie.

De vier groote mogendheden van Europa hebben geweigerd om de blokkade voor Gaëta te erkennen.

Engeland blijft eene strikte onzijdigheid bewaren. De graaf Cavour heeft in het parlement van Sardinie de verklaring afgelegd, dat Rome de hoofdstad moet worden van het koningrijk Italie. Mazzini is door den procurator uitgenoodigd geworden om Napels te verlaten, hij heeft dit echter bepaald geweigerd. De secretaris van Garibaldi is als zoodanig ontslagen. Garibaldi heeft aan de nationnale wacht van Napels opgedragen om alle republikeinsche manifestatien te onderdrukken. De generaal Lamoricière beklaagt zich van te zijn misleid door eenen brief van den Franschen ambassadeur, waarbij hem hulp van Fransche troepen werd toegezegd. Dit berigt wordt echter geloochend door den *Moniteur.*

De prins-regent van Pruissen heeft verklaard dat hij te Warschauw in hoegenaamd geene verbindende overeenkomsten zal treden. Het Pruissische gouvernement heeft geweigerd om zijnen ambassadeur uit Turijn terugteroepen, waartoe het was uitgenoodigd door het Russische kabinet. De verwoedheid tusschen Zwitserland en Franrijk neemt eerder toe dan af.

Het Fransche gouvernement heeft besloten om de fortifikatien van Cherbourg en van Algiers te versterken. Te Londen heeft zich eene kommissie van Roomsch-Catholijken vereenigd met het doel om bijdragen te verzamelen tot aankoop van een eeresabel voor den generaal Lamoricière. In de Roomsche Çathedraal te Dublin is een requiem gezongen ter nagedachtenis der Ieren, die voor de zaak des Pausen zijn gevallen.

Tot opvolger van den heer Wilson, die, zooals men zich zal herinneren, op zich had genomen, eene geheele verbetering te brengen in het finantiewezen van Britsch-Indie is benoemd de secretaris van finantien, Samuel Laing.

De uitschrijving der oorlogs-belasting in Sijrie doet aldaar voor nieuwe onlusten vreezen.

KONSTANTINOPEL, 24 *October.*

Men verzekert dat de ambassadeurs der verschillende mogendheden alhier verzocht hebben, dat in Aziatisch Turkije een onderzoek zou ingesteld worden, even als onlangs in Europeesch Turkeije is geschiedt. Het kwaad is even diep ingeworteld. Het langer verblijf der Fransche krijgsmagt in Syrie wordt onvermijdelijk. Men zegt, dat de andere mogendheden insgelijks hun contingent zullen zenden. Men spreekt van arrestatien in het leger en onder de lage geestelijkheid, alwaar de ellende en gisting steeds toenemen; verscheidene Polen en Ferrad-Pacha zijn gevangen genomen.

WARSCHAU, 24 *October.*

Men is algemeen van gevoelen, dat de hier vereenigde mogendheden geene bepaalde coalitie zullen in het leven roepen. Men verwacht alleen dat zij zullen besluiten tot het opmaken van een protocol of roudgaande circulaire aan de hoven der verschillende mogendheden ten einde iedere verdere aantasting van grondgebied te voorkomen.

PARIJS, 24 *October.*

De keizer blijft verbolgen, dat hij niet is toegelaten op de conferentie te Warschau, en dringt bij voortduring aan op het tot stand komen van een congres over de Italiaansche zaken. De bedoelingen der Oostenrijksche regering worden hier niet ten volle vertrouwd en men vreest dat de andere Oostenrijksche landen met naijver de bevoorregting van Hongarije zullen gadeslaan. Niet minder gevaar dan van Italie ducht men van Oostenrijk door de verkeerdheid zijner bestuurders, door den staat zijner geldmiddelen, door het dreigend staatsbankroet, en door de verwatenheid, waarmede het, niettegenstaande zijn jammerlijken toestand, in Europa blijft optreden. Men vergelijkt zijn standpunt met dat des handelaars, die op het punt staat van failliet te gaan, wiens stelling onhoudbaar wordt en van wien men dus de meest gewaagde meest onberedeneerde stappen te wachten heeft.

Zeetijdingen.

Brouwershaven. *Aangekomen.* 14 Oct. *Canton,* Tweehuys van Batavia. 15 Oct. *Maasstroom,* Mellema, van Batatia. 17 Oct. *Graafstroom,* Ruhaak, van dito; *Rob. Hendrikus,* Muller, van Padang. 18 Oct. *Comm. des Konings v. d. Heim,* v. Zanten, van dito.

Vertrokken. 22 Oct. *Jannetje,* Ludcke, naar Batavia; *Albrecht Beyling,* Muller, naar dito; *Zephir,* de Vries, naar dito; *Johannes Lodewijk,* v. d. Waal, naar dito; *Vesta,* Gerrebrands, naar Padang. 24 Oct. *Doggersbank,* Mammes, naar Batavia.

Zeilklaar. 25 Oct. *Twee Anthony's,* v. Rijn, naar Batavia; *Souburg,* Zwart, naar dito.

Hellevoetsluis. *Aangekomen.* 24 Oct. *Van der Palm,* Marcus, van Java.

Vertrokken. 24 Oct. *Proteus,* Kikkert, naar Batavia.

Zeilklaar. 25 Oct. *Gen. Michiels,* de Wilde, naar Batavia; *Sicilie,* Schol, naar Macassar.

Texel. *Aangekomen.* 9 Oct. *Jacoba Helena,* Swart, van Tjilatjap. 15 Oct. *Martaban,* Böhm, van Soerabaija. 17 Oct. *Geertruida Maria,* Mulder Drenth, van Batavia. 18 Oct. *De Vrede,* v. d. Plas, van dito; *Ardjoeno,* Rap, van Tjilatjap; *Willem & Carel,* Steenveld, van dito. 19 Oct. *Capella,* Landweer, van Padang.

Zeilklaar. 25 *Prins Maurits,* Bart, naar Batavia; *Henriette Maria,* Tjebbes, naar dito; *Ida Elisabeth,* Dooren, naar dito; *Wilhelmina Lucia,* Nolles, naar dito; *Alida Maria,* de Vries, naar dito; *Hertog Bernard,* Stolte, naar dito; *Adm. Piet Hein,* Hazewinkel, naar dito; *Lammiena Elisabeth,* Gersen, naar dito; *Nieuw-Holland,* Tuk, naar dito; *Christ. Helena,* Tjebbes, naar dito; *A. R. Falck,* v. Duyvenboden, naar dito; *Cito,* Grivel, naar Samarang; *Postiljon,* v. Someren Greve, naar Soerabaija; *Passaroeang,* Kramer, naar dito; *Galilei,* Kok, naar dito; *Burgem. v. Reenen,* v. Kuffeler, naar Singapore.

Vreemde Havens.

Londen. *Aangekomen,* 15 Oct. *Elisabeth,* Larsen, van Batavia. 20 Oct. *Jiliana,* Stern, van Batavia.

Wight. *Gepasseerd.* 17 Oct. *Stad Assen,* Havenbult, van Stokholm n. Batavia,

Liverpool. *Vertrokken.* 16 Oct. *G. G. Duymaer van Twist,* Hoeksma, naar Batavia. 22 Oct. *Friedrich,* Godt, naar dito; *Java,* Bysen, naar Batavia.

Glasgow. *Vertrokken.* 19 Oct. *Christopher Newton,* Menzies, naar Batavia,

S. Shields. *Aangekomen.* 7 Oct. *Nijverheid,* Honjer, van Rotterdam vertrok 17 n. Batavia.

Hamburg. *Aangekomen.* 17 Oct. *Concurent,* Davidson, van Bat.

Bremerhaven. *Aangekomen.* 17 Oct. *Charlotte,* Groot, van Batavia,

Stockholm. *Aangekomen.* 15 Oct. *Emilie,* Petterson, van Bat. 16 Oct. *Ludwig,* Engelund, van dito; *Sydpolen,* Söderberg, van dito.

Elseneur. *Gepasseerd.* 19 Oct. *Wiedeman,* Kaloklöser, van Batavia n. Abo.

Aangekomen Passagiers

Van **Java**:

Per *Comm. des Konings v. d. Heim,* kapt. v. Zanten: De heer E. Rappard, luit.-kolonel, met echtgen. en vijf kinderen; alsmede vijf gepasport militairen.

Per *Canton,* kapt. Tweehuijs: Kapt. de Broon en familie; de 1ste luit.-kwartierm. Roeby en familie, benevens vier gepasporteerde militairen.

Per *Johannes Lodewijk,* kapt. v. d. Waal: de heeren Bezemer, luit. t./z. 1e kl., Ziedzes des Plantes, O.-I. ambtenaar, met echtg., Ziedzes des Plantes, Kruseman, Breakman en de heer Hawlit, allen particulieren.

Per *Vrede,* kapt. van der Plas: De heer J. H. Herklots en familie.

Per *Geertruida Maria,* kapt. Mulder Drenth: De heeren F. H. Boers en echtg., J. H. Smulders, J. Kolm en H. van Stockum; 2 kinderen van Hemert.

Per *Graafstroom,* kapt. Ruhaak: Tien gepasport. militairen.

Van **Padang**:

Per *Fortuna,* kapt. de Ligny: Twee kinderen van den heer Driessen, een kind van den heer Kloppenburg en vier gepasporteerde militairen.

Van **Suriname**:

Per *Albatros,* kapt. Koch: De heer J. Voet.

Per *Maximiliaan,* kapt. Schill: De heer H. A. van Bançels

Vertrokken Passagiers

Naar **Batavia**:

Per *Twee Anthony's,* kapt. v. Rijn v. Alkemade: De heer L. H Deeleman, echtgenoote en drie kinderen; de heer B. A. de Quay echtgenoote en kind; de heer J. C. Hoffman, echtgenoote, vier dochters en twee zoons; de heer G. D. R. Jansen, echtgenoote en drie kinderen; mevr. Groneman de Wilde; mejufvr. Ch. Weiwar; de heeren mr. C. M. van der Leeuw, mr. J. Deketh, mr. C. Visser, M. H. Brandes, Ottenhof, W. C. Klis, E. D. Levyssohn Norman, Cambier en J. A. Vis; twee javaansche bedienden.

Per *Jannetje,* kapt. Lupcke: De heeren W. E. F. van Heemskerk met echtgenoote en kind, T. G. Pfeiffer. J. C. T. Kroessen, J. T. W. Wessels, L. Wessels en echtg., J. W. Mensing, J. H. S. Gelpcke, J. Müllemeister, A. Zeehandelaar J. Zn., C. Kramers en echtg., mejufvr. Kramers en 1 Javaansche bediende.

Naar **Padang**:

Per *Vesta,* kapt. Gerrebrands: De heeren Borgstra, Townsend en Diepenhorst.

SCHEEPSBERIGTEN.

Aangekomen Schepen te Soerabaya.

Datum.		Vlag.	Naam van het Schip.	den Gezagvoerder.	Grootte van 't schip in Lasten.	van waar gekomen.	wanneer gezeild.	welke plaats aangedaan.	werwaarts bestemd.	Agenten.
Dec.	8	Ned. Ind.	Antoinette.	J. Heiligers.	124	Toeban.	7 Dec.	geen	Soerabaya	Tan Bindjang.
„	—	Nederl.	Antoinette Seraphina.	A. Victor.	197	China.	4 Nov.	„	„	P. Kervel & Co.
„	10	„	Helena en Anna.	J. C. F. Supeki.	455	Batavia.	1 Dec.	„	„	Mathieu Ebbs Ruijs & Co.
„	8	Ned. Ind.	de Scho Ardjoeno.	Saridjo.	23	Balie.	7 Nov.	„	„	Gezagvoerder.
„	—	„ „	St. Prins van Oranje.	J. Prins.		Terug.		„	Batavia	Major Matzen & Co.

Vertrokken Schepen van Soerabaya.

Datum.		Vlag.		Namen der Schepen.	Gezagvoerder.	Naar.
Dec.	9	Z. M.	stoomschip	Gedeh.	Kapt. Luit./zee A. F. Siedenburg.	Koers stellende om de Oost
„	—	Ned. Ind.	„	Koningin der Nederlanden.	E, Lewis.	Singapoer over Samarang via Batavia.
5	—	„ „	kotter	Carolina.	Pa Sakie.	Pasoeroean.

In lading en in reparatie liggende Schepen te Soerabaya

Vlag.	Namen der Schepen.	Gezagvoerders.	Bestemming.	Agenten.
Nederlandsche	Delftshaven.	Schaap.	In reparatie.	B. Kopersmit & Co.
„	Amsterdam.	Wiegmink.	Amsterdam.	„ „ „ „
„	J. C. Schotel.	van Beest Holle.	Nederland.	„ „ „ „
„	Helmers.	A. Messen.	Te Koop.	E. Ten Brinck & Co.
„	Stad Gouda.	des Ruelles.	Rotterdam.	„ „ „ „ „
„	Jan van Brakel.	D. de Roever.	Amsterdam.	„ „ „ „ „
„	Watergeus.	H. B. Giezen.	Onbepaald.	„ „ „ „ „
„	Prins Fred. der Nederl.	C. C. de Witt.	Onbepaald	Schimmelpenninck & Co.
Engelsche	Annie Archibald.	John Turney.	Onbepaald.	J. F. van Leeuwen & Co.
Nederlandsche	Eersteling.	Mann.	Nederland.	„ „ „ „ „ „
„	Eva Johanna.	de Boer.	„	„ „ „ „ „ „
„	Noord Braband.	Bok.	„	„ „ „ „ „ „
Nederlandsche	Amerika.	Meermant.	Nederland.	Fraser Eaton & Co.
„	Westkapelle.	Crucq.	„	„ „ „ „
„	Almonde.	Surie.	„	„ „ „ „
Amerikaansche	Wildgazelle.	Crowelen.	Onbepaald.	„ „ „ „
Nederlandsche	Susanne.	Vonck.	Nederland.	Mathieu Ebbs Ruys & Co.
Hamburgsche	Louise.	Meyer.	Falmouth.	„ „ „ „ „
Nederlandsche	Odilia Margaretha.	Martius van Geffen.	Nederland.	„ „ „ „ „
„	Anna Lena.	C. Zaal.	„	„ „ „ „ „
„	Helena en Anna.	F. Zupcke.	„	„ „ „ „ „
„	Maria Catharina.	H. C. de Bos.	Nederland.	P. Kervel & Co.
„	Ortelius.	F. H. Groote.	Amsterdam.	„ „ „ „
„	Het Goede Vertrouwen.	D. J. Kraan.	In lossing.	„ „ „ „
„	Antoinette Seraphine.	A. Victor.	„	„ „ „ „
Engelsche	Crouch Brothers.	G. Crouch.	Nederland.	Hill Broekman & Co.
„	Leven.	Rob.	Onbepaald.	„ „ „ „
Zweedsche	Marij.	Silver Sparre.	Nederland.	„ „ „ „
Nederlandsche	California.	H. de Klijn.	„	„ „ „ „
N. I.	Helena Louisa.	Meijer.	In lading.	Adam & Co.

Marktprijzen.

SUIKER *f* 15½.—
KOFFIJ *f* 34½.—
RIJST (CARGA) *f* 115.— @ *f* 150.—
ID. (WITTE) *f* 160.— @ *f* 180.—
ARAK *f* 50.—
OLIE (KLAPPER) *f* 24.—
ID. (KATJANG) *f* 19.—
ROTTING *f* 8.— @ *f* 10.—
WISSELKOERS 102 ½ @ 103 %

Voor ieder in dit blad voorkomend artikel, hetwelk van geene onderteekening is voorzien, stelt de Redactie zich verantwoordelijk zoolang door haar geen ander schrijver wordt opgegeven.

GEDRUKT BIJ LE ROY & CO TE SOERABAYA.